

руйнації та водночас піднесення. Спалах ніби оголює тіло матеріального, надаючи йому духовного виміру, що є традиційним для релігійного живопису. Таке освітлення формує контраст між світлом і тінню, що також є характерним для іконопису, створюючи глибину і сакральний простір навколо буденних предметів.

Ця серія зроблена за допомогою цифрового зображення, також з використанням техніки колажу і використанням спалаху. Майже всі зображення в серії вертикальні. Яскраві, навіть надмірні кольори, підкреслена графічність впливає таким чином, що спочатку глядач не зовсім розуміє, що ж саме зображено.

Композиція в «Ламкості» вирізняється простотою та невимушеністю прийомів. Центральні «герої» — рослини, опори, садовий інвентар — часто розташовані в центрі кадру, з мінімалістичним фоновим оточенням. Така зосередженість на предметах дозволяє художниці втілити головну мету — монументалізувати повсякденне і непримітне. Такий підхід перегукується з концепцією Віллема Воррінгера про «абстракцію і емпатію», у якій автор розділяє два типи естетичних переживань — абстракцію та емпатію, де абстракція означає прагнення до відстороненості й геометричної простоти, а емпатія — до єднання зі світом через чуттєвість і розуміння природних форм. Фотографка, показуючи турботу літніх людей про свої сади, демонструє емпатію до їхньої праці і до тих простих речей, які зазвичай залишаються непомітними. О. Субач фіксує моменти турботи і старанності — наприклад, ретельне спорудження опор для рослин або догляд за крихкими паростками. Зображуючи сцени догляду за садом і крихкістю рослин, фотографка робить акцент на цих деталях, що відображає зв'язок з природою, притаманний концепції емпатії. Воррінгер уважав: людина може тягнутися до абстракції як до простих і зрозумілих форм, що відображає внутрішнє прагнення до порядку. У фотографіях О. Субач можна побачити саме таку простоту — мінімалістичне оточення, чітка композиція, що підкреслює центральні об'єкти.

Об'єкти на фотографіях О. Субач зберігають зв'язок зі своїм реальним контекстом, який ґрунтується на природному циклі зростання і занепаду. Її наближення до абстракції полягає не стільки в маніпуляції реальністю, скільки у виявленні поетичності в самій реальності.

І. Ченчик

СОЦІАЛЬНИЙ АСПЕКТ ВРАЗЛИВОСТІ ТА ОБ'ЄКТИВАЦІЇ ДИТИНСТВА У ФОТОГРАФІЧНОМУ ПРОЄКТІ СЕРГІЯ БРАТКОВА

І. Chenchyk

THE SOCIAL ASPECT OF VULNERABILITY AND OBJECTIFICATION OF CHILDHOOD IN SERHII BRATKOV'S PHOTOGRAPHIC PROJECT

Один з найяскравіших представників харківської школи фотографії, медіа-художник, фотограф сучасності — саме так можна розкрити постать Сергія Браткова. Народився в Харкові в 1960 р. в мистецькій родині. Попри те, що в 1983 р. Сергій здобув інженерну освіту, усе його життя зв'язане з творчістю. У 80-х роках він стає учасником фотографічної групи «Госпром», на той час досить популярним та активним майданчиком для самовираження молодих творців. У 1993 р., продовжуючи розвивати мистецьку сцену Харкова, став одним з організаторів artist-run галереї «Up / Down», яка успішно функціонувала до 1997 р.

У 1994 р., об'єднавшись з Борисом Михайловичем, Сергієм Солонським та Вікторією Михайловою, став учасником творчого об'єднання «Група швидкого реагування».

У своїх проектах митець поєднує різноманітні техніки та прийоми, починаючи зі скульптури й закінчуючи перфоменсами. Його ідеї проявляються в доволі іронічних, іноді саркастичних формах. Люди на його фото часто зображуються так, як вони самі про себе думають, але в цьому ніколи не зізнаються.

Роботи Сергія Браткова піднімають соціальні та глибокі історичні теми, через призму гумору, провокації, метафор та алегорій. Одна з таких робіт — «Заморожені пейзажі» (1994), яка була створена після загибелі людей у Харкові від холоду. Автор використав традиційні чорно-білі фотографії, колажі з постановочними фото, заморозивши їх у крижаній глибі. Фотографічним проектом під назвою «Принцеси» автор піднімає питання пострадянського менталітету, стереотипних уявлень про жіночу «роль» у суспільстві. У чотирьох портретах жінок, що тримають контейнери зі зразками сперми, фотограф розкрив тему дегуманізації та комерціалізації материнства з перетворенням людського тіла на інструмент для продовження роду.

Метафора вразливості та беззахисності читається в серії «Птахи» (1997), в якій автор поєднує фотографії дітей із дитячих будинків зі світлинами опудал птахів із природничих музеїв. У цих знімках автор передає буденне життя дітей-сиріт: тут діти граються, їдять за низькими столами, лежать у дитячих ліжечках, і всі ці фотографії зроблені зверху. Знизу догори зняті птахи, підвішені під стелею. Така побудова кадрів підштовхує до історії, у якій птахи кружляють над дітьми, уособлюючи майбутню свободу, коли діти, як говорив сам Братков, «покинуть своє гніздо». Дивлячись на птахів, одразу виникає асоціація з польотом, але в контексті серії цей символ відсилає до почуття ізольованості та безпорадності, які переживають головні герої — діти.

Актуальною ця тема є і нині, адже вихованці дитячих будинків переживають такі самі емоційні проблеми, як і діти 1997 р. Позбавлені моделі здорової сім'ї, вони не мають можливості сформувати безпечну прив'язаність. Також діти мають обмежену автономність та право вибору, позбавлені приймати власні рішення, робити вибір і керувати власним часом. Головними проблемами є брак уваги від дорослих і складнощі в соціалізації в суспільстві.

Серія «Птахи» стала дефініцією проблем дитячих будинків і нагадуванням про важливість мати щасливе, безтурботне дитинство. Вона продовжує резонувати своєю емоційною глибиною та візуальною символікою, порушуючи питання соціальної несправедливості, людської ізоляції та ролі суспільства в долі найвразливіших верств населення.

Ю. Анохіна

ЖАНР НІУ У ТВОРЧОМУ ДОРОБКУ РУТГЕРА ТЕНА БРУКЕ

Yu. Anokhina

THE NUDE GENRE IN THE WORK OF RUTGER TEN BRUCKE

З покоління в покоління в людства не вщухає цікавість до навколишнього середовища: природа, люди, тварини, рослини. Фотограф фіксує своєю камерою все, що приваблює людину, в тому числі й людське тіло. Художня репрезентація оголеності пройшла кілька етапів розвитку, починаючи з класичного образотворчого